

Izhaja vsak četrtek popoldne. V slučaju praznika dan poprej.
Uredništvo: Ljubljana, Stari trg 2/I.
Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Posamezna številka stane 1 dinar.
Cena: za 1 mesec 4 Din, za 1/2 leta 12 Din, za 1/2 leta 24 Din.
Inserati se zaračunajo po dogovoru.

Inserati, reklamacije in naročnina na upravo Jugoslovanske
tiskarne, Kolportajnišoddelek, Poljan-
ski nasip 2. Rokopisi se ne vračajo.

Sedanji politični položaj in delavsko strokovno gibanje.

Kakor je že na prvi pogled razvidno, je danes situacija v Belgradu ista, še vsaj v glavnem, kakor je bila po 18. marcu 1923. Na eni strani fronta centralistov z neznatno večino 11 glasov broječa opozicija, sestoječa iz milijonov denarja in s pomočjo groznega nasilja, na drugi strani pa 152 glasova broječa opozicija, sestoječa iz pristašev bratskega sporazuma med vsemi narodi Jugoslavije. Jasno je, da niti prvi, niti drugi ne morejo sestaviti dolgotrajne delovne vlade, in nadaljeval se bo boj za državno pravno ureditev Jugoslavije na celi črti. Samo v slučaju, če bi radikale ob pravem času srečala ta pamet, da bi pristali na avtonomistično načelo, bi se lahko sestavila močna koncentracijska vlada, ki bi predložila narodni skupščini najnujnejše zakone, nato pa razpisala v smislu določb sedanje ustave volitve za izpremembo ustave.

Toda niti v prvem, niti v drugem slučaju ne sme jugoslovanski proletarijat vseh strok računati na kako posebno iniciativno delo ministrstva za socialno politiko, še manj pa na kako širokopotezno delavsko zakonodajno akcijo od strani nove narodne skupščine. Pripravljeni moramo biti namreč tudi sedaj na to, da bodo delavske zbornice spale spanje pravičnega še dalje, da bo trajal nered po delavskih zavarovalnih zavodih, da bodo vodili borze rada tudi še v bodoče suštarji in sušmarji mesto strokovnjakov in socialnih delavcev in da bodo gospodarili po inspekcijah rada polizani šimi-gigerli, lutke v rokah tajnikov velekapitalističnih podjetij in v očeh vsegamogočnih gospodov predsednikov upravnih svetov.

Tako je in nič drugače. Resnici je treba pogledati prav v punčico očesa. Posebno velja to še za delavske bojne strokovne organizacije. Kdor hoče bojeviti uspešen boj, mora najprej vedeti za najslabšo plat svojih sil.

Političen položaj naše države torej ne bo pospeševal delavskega strokovnega gibanja. To je eno zlo za delavstvo. Drugo zlo pa je temu enako: Vse delavske strokovne organizacije so namreč danes na tleh. Čisto na tleh ravno ne. Pač pa toliko, da je za dogleden čas skoro izključeno, misliti na kako obširnejše uspešno mednarodno gibanje te ali one stroke. Poglejte rudarje, kovinarje, usnarje, tekstilne delavce itd.!

Tretje zlo je to, da stoji desorganizirani proletarski front nasproti močna, enotna, smotrena armada industrijcev, organizirana v Sloveniji v »Zvezi industrijcev«, v Jugoslaviji pa v »Savezu industrijalaca«. In ta organizacija postaja močnejša mesec za mesecem! In kadar bo prišel tisti dan, ko bo jugoslovanska industrija otrešla raz sebe prejaki vpliv inozemske, se več ali manj osamosvojila in vsaj približno vsevetela, tedaj gorje delavstvu Jugoslavije, ako se pravčasno ne zbere na strateško boljše pozicijah, s katerih ne le da bo z lah-

koto odbilo vsak kapitalističen napad na že pridobljene delavske pravice, marveč bo tudi v stanu, vsak hip preiti v napad in si priboriti novih.

Kaj naj torej počnemo danes? Nekaj gotovo: Obstoječe strokovne organizacije je treba obdržati, utrditi in razširiti. Kako? To je pa tisto težko vprašanje, na katerega moramo kmalu najti pravi odgovor.

Dobro bi bilo, da se ta ali oni v tem oziru izjavi.

Čitali smo, da je vodstvo »Jugoslovanske strokovne zveze« sklenilo, pozvati »Krekovo mladino« in »Delavsko zvezo za Slovenijo« v svrhu dogovora o prvem kongresu krščansko-socialističnega delavstva, ki naj bi zboroval te pomladi v Ljubljani ali v Celju. Tak kongres je nujno potreben! Kajti delavstvo je zašlo tako med dva mlinska kamna, da moramo čimprej najti način, kako mu priboriti v javnem življenju pripadajoče mesto.

Do kongresa pa naj bi se v »Pravici« kresala misel ob misel, načrt naj zadeva ob načrt, da bo delo lažje in uspeh ugodnejši!

Politični pregled.

Nemčija trpi vsled silnega boja, ki ga vodi reakcija proti socialnim in demokratičnim strankam. V zadnjem poročilu smo poročali, da je sestavil prusko vlado dr. Marx. Vladal je samo 2 dni. Nacionalisti so takoj zahtevali nezaupnico, ki je bila zglasovana z večino treh glasov. To večino so povzročili trije poslanci centra, ki so glasovali proti svoji stranki. Nemčija se bliža težki notranji krizi, ki jo nameravajo nacionalisti dodobra izkoristiti. Kajti skoro gotovo ne bo mogel centrum sedeti v skupni nemški vladi z nacionalisti, ko ti centrum tako silno pobijajo v Prusiji. S tem je pa otvorena težka državna kriza. Razmere v Nemčiji so zelo podobne razmeram v Jugoslaviji.

Daljnji vzhod. Med tem, ko se v Evropi pripravljamo za demokracijo in za reakcijo, se je na daljnem vzhodu skovala silna zveza treh največjih držav in sicer Rusije, Kitajske in Japonske. Zveza je svetovopolitičnega pomena. Po velikosti ozemlja predstavlja ta zveza takorekoč celo Azijo. Drugič je važna ta zveza v tem, da je Rusija postala bolj azijska država kot evropska in je svoje politično udejstvovanje prenese na daljnji vzhod. To politično stremenje se pripravlja že dalj časa v kulturnem življenju, ko se ruska inteligenca z energično gesto oddaljuje od zapada, ki ga prezira v vsem njegovem bistvu, posebno v njegovi religiji, in se usmerja v svoj kulturni tok evstrazijski (evropsko-azijski). Gorovje Ural ne loči Azije od Evrope. Ravno tako važno dejstvo pri tej zvezi je to, da je Amerika iztisnjena iz Kitajske in Sibirijske, ali kratko iz azijske pacifične obali, na njeno mesto bo stopila industrijska Japonska, ki je dobila v pogodbi velike ugodnosti za svojo industrijo. Pri tej pogodbi so oškodovani tudi Angleži, ker so tudi oni iztisnjeni kot Amerikanci. Pogodba veže vse tri države v gospodarskih

koristih in vojaški pomoči. To pot so bili Amerikanci prekasni, ker so se predolgo obotavljali priznati sovjetsko Rusijo.

Rusiji grozi zopet lakota, zato nakupuje žito v Ameriki.

Konferenca z Italijo,

ki se vrši v Firenci, zelo ugodno napreduje. Našo delegacijo vodi dr. Rybař. Konferenca se bavi z ureditvijo ugodnosti za obe državi v reškem pristanišču. Mussolini je dobil lahko politično bolezen. Rešujejo vprašanje, ki se tiče armade.

Jugoslovanska strokovna zveza.

Zveza tovarniškega delavstva.

Redni letni občni zbor skupine ljubljanskih kleparskih in instalaterskih pomočnikov, ki se je vršil v nedeljo 15. febr., je bil zelo živahen. Člani so prav pridno posegali v debato, iz katere smo posneli, da kleparji in instalaterji razumejo delo strok. organizacije ter da hočejo vztrajati kljub temu, da nekateri tovariši nočejo skupnega in resnega dela v organizaciji. Po poročilih tovarišev predsednika, tajnika in blagajnika o delu in napredku skupine, je bil predlagan in soglasno sprejet absolutorij staremu odboru. Nato so se vršile tajne volitve novega odbora. Izvoljeni so bili sledeči tovariši: za predsednika Strgar Franc, za podpredsednika Pauer Jožef, za tajnika Remžgar Maks, za blagajnika Pfeifer Jožef, Srebotnjak Otmar, Kortnič Mirko in Gajeta Franc odbornikom. Za nadzornika sta bila izvoljena Pogčar in Kosirnik. Izvoljeni člani so sprejeli zaupana jim odborniška mesta ter izjavili, da gredo z veseljem na delo za koristi vseh članov. Da bodo pa zaupane jim funkcije lažje in uspešneje nosili, bi bilo želeli, da bi vsak član po svoji moči podpiral in stal odboru ob strani v slučaju potrebe. V prvi vrsti je potrebno, da se vsak član zaveda svoje dolžnosti s tem, da redno in o pravem času plača določene prispevke, da redno prihaja k mesečnim sestankom ter da pridno čita svoj stanovski in strokovni list »Pravico«. Pri slučajnostih je poročal zvezni tajnik Lombardo, ki je med drugim posebno poudarjal potrebo po skupnem in bratsko sporazumnem delu v organizaciji.

Članski sestanki. Ker se redni mesečni članski sestanki ni vršil zadnje nedelje v mesecu kakor običajno, smo sklenili, da se namesto tega vrši v nedeljo 1. marca ob 9. uri zjutraj v navadnih prostorih. Bodoči sestanki pa se vršijo zopet vsako zadnje nedelje v mesecu. Prosimo pa vse tovariše, da se sestankov redno in točno udeležujejo. Na sestankih se posebno pogrešajo brezposelni, in oni, ki imajo dopust. Da ne bo nepotrebne prerakanja je želja odbora, da se vsak brezposelni član takoj zgleda pri odboru v svrhu statistike in drugih ukrepov. — Odbor.

Razširjajte »Pravico«!

Zveza papirniškega delavstva.

Skupina Zveze papirniškega delavstva v Preski ima svoj šesti redni občni zbor v nedeljo dne 1. marca. Ob tej priliki se vrši tudi shod, na katerem bo govoril naš delavski starosta Jože Gostinčar. Po shodu se vrši občni zbor s sledečim dnevnim redom: 1. Nagovor in poročilo predsednika. 2. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 3. Poročilo tajnika. 4. Poročilo blagajničarke. 5. Volitev odbora in zaupniškega zbora. 6. Volitev delegatov za občni zbor Zveze papirniškega delavstva. 7. Slučajnosti. Pričetek ob 3. uri popoldne. Dolžnost vseh članov je, da se udeležijo občnega zbora polnoštevilno, kjer se imamo pogovoriti mnogo važnega. Nihče naj ne izostane! Tovarišem se priporoča, da se poprej med seboj domenijo o članih novega odbora.

Lesni delavci.

Sorica. Dne 15. t. m. se je vršil občni zbor naše skupine. V odbor so bili izvoljeni sledeči tovariši: predsednik Josip Gorzeti, namestnik Ivan Kejžar, tajnik Tine Kejžar, namestnik Jan. Mikuž, blagajnik Ivan Rant, zaupnik Franc Weber in odbornika Simon Kejžar in Jan. Pintar.

Kmetijski delavci.

Redni občni zbor kmetijskih delavcev, skupine Cven, ki se je vršil dne 2. februarja, je bil dobro obiskan. Po poročilih posameznih odbornikov se je pokazalo, da se je v skupino vplačalo 242 Din mesečnih prispevkov. Izdatki na listovinah, poštnini, potnih stroških in podporah znašajo 345 Din. Pri volitvi odbora je bil enoglasno izvoljen stari odbor: za predsednika Jožef Markovič, za tajnika Karol Špur, za blagajnika Jože Rižnar, za pregledovalca računov je na novo izvoljen Volzič Anton. Po izčrpanju dnevnega reda in daljši debati o različnih zadevah, je predsednik občni zbor zaključil. Kmetijski delavci, zdramite se že enkrat in se združite, ker le v organizaciji je moč doseči pravice kmetiskodelavskemu trpinu.

Strokovna zveza rudarjev.

Trbovlje. J. S. Z. R., skupina Trbovlje, tem potom naznanja, svojim članom, da se že napovedani občni zbor ne bo mogel vršiti 15. marca, ker se je vsled tehtnih razlogov preložil na 22. marca. Toliko v pojasnilo. — Odbor.

Državni cestarji.

Redni občni zbor Društva drž. cestarjev za Slovenijo v Celju se vrši v nedeljo, dne 8. marca 1925. ob poldeveti uri dopoldne v Celju v vrtni dvorani hotela »Beli vol«. Delegati skupin naj se obč. zbora gotovo in točno udeležijo. Ako bi občni zbor ne bil ob določeni uri sklepčen, se vrši čez pol ure občni zbor, glasom pravil § 13, ki bo sklepal ob vsakem številu zastopnikov. Istotako morajo biti naznanjeni predlogi občnemu zboru vsaj 7 dni preje načelstvu. Skupine, ki imajo do 25 članov, pošljejo enega delegata, skupine, ki imajo več čla-

Ali si član »I. delavskega konzumnega društva«, ki ima poleg petih prodajalen v Ljubljani tudi še trideset poslovalnic v raznih drugih krajih Slovenije?

nov pa še za vsakih nadaljnjih 25 članov po enega delegata. Načelniki skupin naj skličejo pred občinim zborom seje, na katerih naj dobe delegati navodila in predloge kako zastopati skupino in eventualne predloge. Delegati, ki še nimajo legitimacij za polovično vožnjo kot državni nameščenci, naj zahtevajo pri svojem šefu listno izkaznico za polovično vožnjo v Celje, veljavno tri dni t. j. od 7. do 10. marca t. l. Okrožnice, ki jih prejmejo tajniki skupin ta teden, naj se takoj pošljejo vsem članom. — Načelstvo D. D. C.

Društvo slovenskih organistov.

Vsem članom. Večkrat organisti, kateri so zavarovani pri Pokojninskem zavodu, vprašujejo koliko bi dobili v slučaju onemoglosti in koliko njihovi svojci v slučaju smrti. Ker je vsakemu težko obširno razlagati, zato naznanjamo tem potom, da lahko vsak organist dobi natančne podatke, ako za te prosi pri »Pokojninskemu zavodu za privatne nameščence« v Ljubljani. Zadostuje dopisnica. Tam bo vsak dobil vse natančno popisano.

Vse člane Društva slovenskih organistov in glasbenikov tem potom opozarjamo, da plačajo zaostalo članarino v najkrajšem času, ker se jih bo sicer črtalo iz našega društva. Imena teh, ki se bodo izključili bomo objavili. Društvo se tudi ne bode več za nje brigalo. Člani se naj zavedajo, da imajo do društva tudi dolžnosti.

Organisti, zdramite se! Društvo organistov in glasbenikov s sedežem v Celju je na svojem zadnjem občnem zboru napravilo zelo važen korak s tem, da je sklenilo, da pristopi k Jugoslovanski strokovni zvezi v Ljubljani. Ta važen in nadvse pameten korak je storjen, sedaj pa krepko na delo. Prvo je, da je vsak član našega društva. Vsak mora biti organiziran. Drugič je nujno potrebno, da je vsak naročen na list »Pravica«, kateri bo odslej naše glasilo, kjer bomo lahko poljubno poročali o vseh naših zadevah. Naj ne bo organista, kateri bi ne imel naročene »Pravice«. Tudi naj vsak točno plačuje naročnino in pa članarino. To so tako malenkostne vsote, da jih pač vsak, ako ima le količkaj dobre volje, zmaga. Poročajte o vaših prejemkih in druge podrobnosti v našem listu. Kateri išče službe, naj da oglas v list »Pravica«. Dosegli bomo, da se bodo vse službe razpisovale v tem listu. Društvo bo redno poročalo o vsem, kar bo storilo za društvene zadeve, n. pr. o odborovih sejah itd. Tako boste o vsem natančno poučeni. Veliko dela nas čaka, ako hočemo kaj doseči, zato krepko vsi na deo!

Celjsko okrožje J. S. Z.

Celje. Skupina Strokovne zveze tovarniškega delavstva ima svoj redni letni občni zbor v nedeljo, dne 1. marca, ob pol 10. uri dopoldne v vrtni dvorani hotela »Beli vol«. Za

vse člane je udeležba obvezna. Vabljeni so tudi člani drugih skupin J. S. Z. v Celju. — Odbor.

Za enotno železničarsko organizacijo.

Železničarji, organizirajte se! Tako so pozivale vse do sedaj obstoječe železničarske organizacije železničarje, zavedajoč se, da le v močni organizaciji je mogoče doseči to, kar nam krivični družabni red odreka. Poleg najboljšega namena že obstoječih železničarskih organizacij so pa sodelovali v nekaterih tudi ljudje z različnimi nazori in nameni, ki so povzročali medsebojno tekmovanje v tem, da so se v časopisju med seboj napadale. To je dalo povod, da je železničarstvo postalo do njih nezaupno ter je ostalo po veliki večini neorganizirano. Radi tega in vsled nezavednosti vsakega posameznika, so organizacije oslabele in oslabele je tudi njihov vpliv. Posamezne organizacije so se morale zadovoljiti z malenkostnimi uspehi samo za nekatere svoje člane. Vsled tega organizacijskega kaosa med železničarji je železniška uprava strokovne organizacije železničarjev enostavno prezirala. »Prometna zveza«, zavedajoč se, da le v skupnosti je moč, je pozvala l. 1921. tovariške železničarske organizacije k skupnemu delu. Na podlagi tega poziva se je osnovala »Koalicija železničarjev«. Uspeh je bil ta, da je koalicija železničarjev priložila vsled naraščajoče draginje vpoštevati položaj železničarjev. Koalicija pa ni bila kos svoji nalogi, kajti železniška uprava je uredila draginjske doklade tako, da je med železničarji nastala še večja zmeda. Po novi razdelitvi je dobil uradnik po 8—10, poduradnik po 6 in ostalo nastavljeno osebje po 1 dinar na dan več draginjskih doklad. Na račun nesoglasja med železničarji se je uredil tudi današnji zakon za državno prometno osebje ter urne plače za nenastavljeno osebje, ki so za sedanje neznosne razmere pravi škandal.

Vsled ponesrečenega delovanja »Koalicije železničarjev« je pričela razpadati tudi koalicija sama. Njene seje so bile večinoma nesklepčne in z odstopom predsednika se je razšel celokupni ostali odbor. Zadnji čas se je med železničarji začela širiti želja po pošteni nestranski enotni železničarski organizaciji. V svrhu tozadavnega razgovora so se meseca decembra minulega leta sešli zastopniki posameznih organizacij na skupno konferenco v Celju, kjer so se predpriprave za enotno železničarsko organizacijo poverile »Železničarski strokovni in prosvetni organizaciji«, ki je nato v smislu celjske konference sklicala dne 21. januarja t. l. konferenco vseh železničarskih organizacij Slovenije, da skupno stvorijo podlago za ujedinjenje vseh železničarjev v močno enotno železničarsko organizacijo. Vabljeni so bile vse organizacije. Vabilu pa se sploh ni od-

zvalo »Udruženje železniških činovnikov«, a »Društvo strojevodij« se konference ni udeležilo, dasi je prijavilo delegate. Po verifikaciji mandatov se je soglasno izvolilo za predsednika konference s. Kregar Josipa, za podpredsednika s. Stanko Jurija in za zapisnikarja g. Pompe. Prečitali so se najprvo predlogi posameznih organizacij glede ujedinjenja, v kolikor so jih organizacije poslale. — Prihodnjič nadaljujemo.

Prometna zveza.

Vsem članom »Prometne zveze«. V današnji in naslednjih par številkah našega glasila »Pravica« bomo objavili predloge, katere so podale posamezne železničarske organizacije dne 21. januarja t. l. Obenem opozarjamo naše člane, da, dokler se sporazum ter prava podlaga med vsemi organizacijami ne doseže in se vse železničarske organizacije sporazumno ne likvidirajo, toliko časa enotna železničarska organizacija ne obstoja. Ko se bodo vse železničarske organizacije združile, bo Prometna zveza svoje člane že obvestila. Kakor več drugih organizacij, tako je tudi »Prometna zveza« za pošteno, resno, enotno in močno, strokovno železničarsko organizacijo, ki naj ne služi namenu posameznih ljudi, ampak celokupnemu železničarstvu v korist. Zato naj nikdo nikomur ne nasede preje, dokler odbor »Prometne zveze« sam ne bo obvestil svojih članov.

Zastopnika »Prometne zveze« pri snovanju enotne železničarske organizacije sta tov. Ceraj-Cerč Adalbert, Ljubljana in tov. Fr. Gorše iz Ljubljane.

Dopust. Obveščamo vse, da so še vedno veljavni stari predpisi Začasnega pravilnika za dopust. Več o tem prihodnjič.

Popravek. V »Pravici« št. 6. t. l. v notici o umrlem članu »Prometne zveze« Jožefu Keršiču je navedeno ime Keršin namesto Keršič. Toliko v vednost vsem članom. — Prometna zveza.

Strokovna organizacija.

Glavno težišče delavskega gibanja je dandanes iskati v strokovnih organizacijah, ki so po večini merodajne v borbi delavskega napredka. Močna strokovna (sindikalna) organizacija, ki vrši svojo nalogo na celi črti, pa je tudi v resnici pravi socialni brambeni jez delavstva. Da je temu tako, vidimo povsodi, kjer je delavstvo resno organizirano po strokovnih organizacijah in združeno v strokovnih zvezah. V Angliji so strokovne organizacije naravnost odločujoče in se edino potom njih odločuje napredek delavstva. Zato pa tudi delavstvo stori vse za svojo organizacijo.

Tudi pri nas se je pokazalo, da premora dobra strokovna organizacija

marsikaj. Koliko več uspehov bi se doseglo, ako bi delavstvo samo pomen organizacije razumelo in uvidelo.

Jugoslovanska strokovna zveza v Ljubljani je med Slovenci sedaj najboljša varuhinja delavskega stanu. Da pa bo mogla vršiti svojo nalogo popolneje, je potrebno, da se je oklenejo vse panoge delavstva s tem, da si okrepe sedanje organizacije in si zasnovejo novih strokovnih skupin in zvez za vse panoge delavstva, ki do sedaj še ni organizirano. Vse skupine in zveze pa se učlanijo pri centralni strokovni zvezi v Ljubljani. Na ta način je mogoče tudi v sedanjih težkih časih dvigniti delavski položaj in delavsko zavest.

Jugoslovanska strokovna zveza gre in bo šla vsakemu takemu stremljenju z vso vnetostjo in možnostjo na roko. Nje organi: načelstvo in vodstvo, kakor od načelstva legitimirani tajniki v Ljubljani, Celju in Mariboru, načelniki in tajniki posameznih zvez, ki so edini upravičeni v imenu organizacije delovati, so dolžni storiti vse mogoče, da bodo organizacije vršile svojo dolžnost in dosegale svoj namen.

Organizirano delavstvo pa naj z vsemi silami pomaga razširjati lastno svojo obrambo, in skuša pridobiti do sedaj še ne organizirane delavce v svoje vrste. Nihče naj se ne da zapeljati od pravega pota. Jugoslovanska strokovna zveza je po svojih nazorih in delih prava nositeljica in braniteljica delavskih interesov in koristi!

Delavska zveza.

Okrajna Delavska zveza Sv. Miklavž pri Ormožu vabi vse svoje odbornike k seji dne 8. marca 1925, katera se vrši v društvenem domu pri Sv. Miklavžu. Začetek ob 8. uri zjutraj ali takoj po rani sv. maši. Priidite vsi! Važno! — Predsednik.

Beleške.

Rudniška katastrofa v Dortmundu. Dortmund na Westfalskem je Slovenecem dobro znan kraj. Koliko naših rudarjev »knapov«, »bergmanov« se preživlja tam! Saj še pesnik Oton Zupančič poje v »Dumi«: Kje domovina si? Ali v plavžih teh, ali v Westfaliji: — Tam so nam zginili, več ne doseže jih naše oko... Stvar je čisto kratka: V rudniku »Minster Stein« pri Dortmundu so eksplodirali plini. Nič manj kot 138 rudarjev mrtvih! — Pretresljivi prizori, komisije, pritožbe rudarjev zoper upravo rudnika, vzrok eksplozije neznan, ta rov da je bil najboljši (op. kako da se ni pripetila katastrofa v slabših rovih? Odnosno: koliko mrtvih bo šele tam!), žalna seja parlamenta, vladna pomoč itd.

Za koga je dalo življenje 138 rudarjev? Zase? Za svoje žene in otroke? — Za svoje tovariše? O ne! Ti bodo lahko še bolj stradali kot doslej!

Gospod Stinnes et comp. pa ve, da se mu je takoj po katastrofi pri-

Ali kupuješ vse svoje potreščine pri I. delavskem konzumnem društvu?

G. K. Chesterton:

Sumljivi koraki.

(Dalje.)

Česa se je natakur patru Brownu spovedal, nam ni znano iz enostavnega vzroka, ker je duhovnik o tem molčal; kakor pa je bilo videti, je hotel odposlati neko pismo poročilo, odnosno je moral nekaj zagrešene popraviti in spisati drugo poročilo, odnosno ugotovitev. S ponižno smelostjo, katero bi si bil drznil priti na dan tudi v palači Buckingham, je torej prosil pater Brown za sobo in pisalne potreščine. Mr. Lewer ni vedel, kaj bi. Navzočnost že samo enega neobičajnega tujca v njegovem hotelu in ravno ta večer se mu je zdelo kakor svež madež na stvari, ki jo je pravkar osnažil. Razen tega pa duhovnika sploh niso šteli za prvovrstnega gosta; še manj za prvovrstno njegovo obleko. En sam pogled

iz daljave nanj bi izzval v hotelu krizo. Končno pa je Mr. Lewer našel izhod, da nesrečo, katere ni mogel več odvrniti, vsaj še prikrije. — Če stopiš v Vernon-hotel (česar pa ne storiš nikdar), prideš po kratkem, s potemnelimi, a precej dragimi slikami okrašenem hodniku v glavni vestibul, ki se končuje na desni strani v hodnike. Ti hodniki vodijo do prostorov za goste, na levi pa pelje sličen hodnik h kuhinji in v hotelsko pisarno. Tik ob tvojo levico sega vogel steklene lope, ki pelje do vestibula — rekel bi hišica v hiši, podobna starinskemu hotelskemu buffetu, za kar so ga nekoč najbrže tudi rabili.

V tej lopi je bil poslovni prostor, v katerem je sedel lastnikov zastopnik (če je le bilo mogoče, se ni nihče osebno prikazal tja), in ravno za tem je bila na hodniku, ki vodi v prostore, določena za uslužbenca hotela, garderoba za goste, zadnja gostom še

dostopna meja. Vendar pa je bila med poslovno pisarno in garderobo še mala sobica, katero je uporabljal lastnik hotela za različne zadrege svojih gostov, kakor n. pr. v slučaju, da je treba posoditi kakemu grofu tisoč funtov, ali drugemu odbiti posojilo šestih penc. Za znak velike potrpežljivosti Mr. Lewerja je smatrati okolnost, da je dal sobico za eno uro na razpologo tujcu, in to celo duhovniku, ki je čečkal nekaj na kos papirja ter jo s svojo prisotnostjo samo onečasal. Zgodba, ki jo je pisal pater Brown, je bila gotovo boljše kakor ta, le objavljena ne bo nikoli. Ugotovim pa lahko samo to, da je bila približno enako dolga in da sta zadnja dva ali trije odstavki bili najmanj razburljivi in zanimivi. Bilo je ob času, ko je bil v pisanju tako daleč, da je duhovnik lahko sledil svojim lastnim mislim ter so se začela buditi njegova srčna čuvstva.

Mračilo se je in bližal se je čas

večerje; njegova mala sobica je bila brez luči in mogoče je bila, kar se včasih v resnici pripeti, vedno bolj zgoščujoča se tema vzrok, da je bolj in bolj ostro slutil.

Ko je pater Brown pisal zadnji in najvažnejši del svojega sestavka, je mahoma zaznal, da piše v taktu nekega šuma, ki je prihajal s hodnika, občutek, katerega se zavemo pri vožnji drvečega vlaka pri enakomernem udarjanju koles ob tračnice.

Kakor hitro se je tega jasneje zavedal, je pa tudi takoj spoznal, kaj to pomeni: navadno stopanje nog, ki so hitele mimo vrat, kar pa seve v hotelu ni nič nenavadnega. Kljub temu ni nič manj pozorno strmel v temni strop in prisluškoval. Ko je tako par minut zamišljeno poslušal, je nenadoma skočil pokoncu, nagnivši glavo na stran. Nato se je zopet vsedel, se prijel z rokama za čelo, ne samo, da bi prisluškoval, temveč tudi, da bi misli. (Dalje prih.)

javilo v delo najmanj 1380 rudarjev, ker je brezposelnost silna. Sprejel jih bo samo 138, ker jih zaenkrat več ne potrebuje. Ista plača, isti pogoj... »Pogoj?! Da pogoj! Kajti tako je danes: tudi če bi proletarec-rudar čisto natančno vedel, da bo v tem in tem rovu čez 14 dni »okolprišel«, — primoran je sprejeti delo ali pa lakote umreti! Manjše zlo je vendar, ako nenadoma pritisne za cel Triglav zemeljskih plasti na tvoje skrivljeno hrbitišče...

Prestopno leto. In se je zgodilo, da je neka država razpisala volitve na — predpust. Ko pa so se volitve vršile v blatu in žlobudri, so nekovi modri iz Jutrove dežele vozarili po mestu Izraela maskiranega škofa in cel avto maškerade. Ljudstvo pa, ki je to videlo, je spraševalo: »Gospod, kaj naj to pomeni?« In je pristopil eden od mnogih, rekoč: »Letos je vendar prestopno leto!« — Ljudstvo pa je zavpilo kakor eden: »Kaj nam te besede, ki jih ne razumemo!« Oni pa je ljudstvo pomiril, rekoč: »To se pravi, da bo imel »narodni blok« pust dni 8. februarja 1925 mesto 24. februarja 1925.« Ko pa se je to vse točno tako dogodilo, kot je bilo napovedano, se je ljudstva polastilo nepopisno veselje in je šlo in vzklikalo: »Živijo g. dr. Žerjav!« — Avto pa je vozil naprej po žlobudri in metal na ljudi cestno blato. In oblateni so še bolj iz srca klicali: »Živijo g. dr. Žerjav!«

Logika! V članku »K naši volivni taktiki«, napisanem za predstoječe ljubljanske občinske volitve, piše zadnji »Delavsko-kmetijski list«: »Gola resnica je tudi to, da če gremo v blok, pomagamo eni grupi, če ne gremo, pomagamo drugi.« Sami torej priznavajo, da pomagajo s samostojnim nastopom pri občinskih volitvah — dr. Žerjavovi SDS! In vkljub temu si drznejše dokazovati, da je boljše zanje, da nastopijo samostojno! Če nečete »pomagati« niti eni, niti drugi grupi, bi bilo po tem Vašem spoznavanju logično, da pri volitvah sploh ne nastopite in da pustite svojemu članstvu svobodne roke! »Blok« v Ljubljani sploh ne bi bilo, če bi veljal občinski volivni red za deželo. Toda sedanji dr. Žerjavov volivni red tak blok naravnost izziva, ker bi sicer demokratska manjšina dobila na magistratu absolutno oblast! In vi greste ter s samostojnim nastopom podpirate ta načrt SDS! Ali se vam bo za tako »podporo« zahvalilo ljubljansko mestno delavstvo, ki bi ga Vi radi spravili po komando g. Pepeta Turka! — Pa pravijo sodrugi, da grede zato samostojno, ker da ne marajo jahati na repu te ali one stranke! Kar igrajte se! Še z repa boste sedaj padli. Kaj se pa običajno dobi na tleh pod repom, vam je menda tudi znano...

»Kaj so nas naučile zadnje volitve?« Pod tem zaglavjem priobčuje zadnja številka »Napreja« dolg uvodnik. Ko ga z veliko težavo prečitaš, nehote odgovoriš na to vprašanje: Nič! Prav nič!

Dopisi.

Tržič. Med socialističnim delavstvom v Tržiču vedno bolj raste odpor proti njihovim voditeljem, ki prodajajo delavske interese kapitalističnim strankam. Izraz tega odpora je tudi dopis v Napreju z dne 31. januarja. Glasi se takole: »Iz Tržiča. Ni dvoma, da se pojmuje na Slovenskem socializem še zelo preprosto. Le maloštevilni proletarci se zavedajo, da je socializem v bistvu borba za novega, močnejšega človeka, za novo, boljše urejeno družbo, kakor je današnja, ter da je boj za zboljšanje delavčevega gošpodarskega položaja le sredstvo za dosego tega cilja in posvečeno ravno radi tega končnega cilja. Ogrorna večina ostalih proletarcev pa komaj razumeva pod socializmom nekaj več kakor organizirano kruhorstvo in pehanje iz dneva v dan. Zato se na Slovenskem le prepogosto zgodi, da pro-

letarec v trenutku, ko se njegov gošpodarski položaj nekoliko izboljša, ali ko ga podjetnik postavi za »mojstra«, izgubi vso revolucionarnost in socialistična vera mu je samo še za nesenjaštvo, kateremu se sam pri sebi ali v svoji družbi posmehuje. V pohodu socialistične ideje ni hujše cokolje, kakor je tak človek, če še ostane in »deluje« v proletarskih organizacijah. Tip takega lažisocialista je korunovski kandidat za kranjski okraj, g. Snój iz Tržiča. Kdor bi po njem meril socialistično moralo na Slovenskem, bi moral zares obupati. Z Nemcem Glanzmannom, tovarnarjem v Tržiču, človekom izrazito kapitalistične, sirove hladne in preračunljive mentalitete, sta kar v dokaj prijateljskih odnosajih. (G. dr. Korun je pa pravni zastopnik tržiške predilnice! Op. ur.) »Snój, meine rechte Hand!« Kako sijajno se to sliši! In mislite, sodrugi, da bi bil tak človek zmožen v slučaju kakega mezdnege gibanja, ki bi bilo v predilnici tako silno potrebno, zastopati proletarske interese? Celo demokraci, s katerimi so bili socialisti v obč. odboru v koaliciji, so mu v obč. volivnem boju očitali, da je zastopal le Glanzmannove interese. Kljub temu pa so tržiški socialistični odborniki pod vodstvom g. Snoja (g. Lajovic je že vedel, zakaj se je volitve izognil) za ceno podžupanskega mesta za g. Snoja, volili ponovno in kompaktno orjunaša Lončarja za župana. Niti toliko ponosa niso imeli, da bi oddali prazne listke in tako moško očuvali svobodo odločevanja pred orjunaši. Podoben, četudi ne ravno tak »sodrug« je ravnatelj meščanske šole v Tržiču, g. Albin Lajovic. Kaj je na njem socialističnega, človek tudi zastoj premišljuje. Je to tip današnjega jugoslovenskega kulturnega delavca: ne miš, ne tič, gladek, upogljiv, brez trdote v sebi. Ob priliki sprejetja vidovdanske ustave govori slavnostne govore, če je treba, proslavlja s cukrenimi besedami praznik dela, prvi maj, ali pa pove kakšno v čisto jugoslovenskem šovinističnem žargonu. G. Lajovic zna vse. Seveda bi bilo hudo natolcevanje, če bi kdo mislil, da je on socialist iz prepričanja. O ne! On vrši vse višje mislijo. Kakšno mislijo, vprašujete? I no, kulturno, za vraga!... On hoče ublažiti »surove nagone« delavcev. Spoštljivo se odkrij, proletarec! Socialisti, kaj zares ne čutimo, kako se norčujejo iz nas, kaj zares ne čutimo, da je t a k o kulturno delo le pomehkuževanje, razkrajanje one borbenosti, s katero mora biti socialist ves prežet. Bojnega duha potrebuje slovenski proletarec, ne pa take lažikulture. Cankarja potrebuje, ne pa raznih Korunov, Uratnikov in drugih takih tipov Žerjavove sorte! Ven s takimi ljudmi iz naših organizacij! Boljše je, da nas ostane samo 10 zdravih mož, kakor pa, da bi radi takih ljudi trpeli škodo tudi mi na svojem zdravju!« Dopisnik »Napreja« je podal natančno fotografijo socialističnih voditeljev v Tržiču. Mi k temu pristavljamo le to, da večina socialističnega delavstva v Tržiču obsoja delovanje svojih voditeljev, le moža ni med njimi, ki bi si upal nastopiti in pomesti z lažisocialisti.

Stranice. — Zahvala. Podpisani se iskreno zahvaljujem del. zaupniku, g. Uranjeku iz Griž, ker mi je izposloval drag. doklade k moji borni »penziji«. Želimo, da nas večkrat obišče. Želimo tudi občni zbor Del. zveze v Stranica. Vsi upokojenci želimo naročiti list »Pravico«. — Borušek Jože, Stranice, p. Konjice.

Celje. Westnova tovarna v Celju je poslala te dni zavitek na naslov: Mestni odbor »Orjuna«, Ljubljana. Vsebina: 1. šlep. To je iz vojske znani železni Helm, katerih ima tovarna še več tisoč v zalogi. Ali bo, ako vzorec konvenira, tovarna te železne »klobuke« »Orjuni« prodala ali podarila se še ne ve.

Vič. Volitve v državni zbor so pokazale, da je viško delavstvo zavredno, ter da dobro ve, kje je nje-

gova rešitev, ter je to pri volitvah tudi pokazalo, čeprav je veliko nam nasprotnega naziranja, pa je vendar volilo stranko, ki jim je po programu najbližja, ker imajo upanje, da jim bo ta stranka priborila vsaj nekaj pravic. 568 mož je šlo kompaktno brez kake posebne agitacije na volišče za dr. Korošca. Vsa zavijanja in vsi napadi »Jutra« in »Naroda« na naše pristaje ni v našem delavstvu omajalo zaupanja, ki ga ima ta do predstaviteljice Slovenije. Radovedni smo tudi, kaj je z nekimi 50 kronami pri metru blaga, ki se je nabavilo za božičnico revnim šolskim otrokom. G. Jeločnik trdi, da ima celo dokaze o tej stvari, upamo pa, da na pojasnila glede te zadeve ne bomo dolgo čakali ter da nam bo gosp. Jeločnik pojasnil to zadevo tudi pri prvi javni seji?? Pozivljamo gosp. Jeločnika, da javno pove, kaj mu je o tej stvari znanega! — Naročnike »Pravice« obveščamo, da bo O. D. Z. prevzela inkaso naročnine za »Pravico« ter prosimo, da zaupnikom, ki bodo pobirali naročnino, točno plačujete.

Kriza strokovnega gibanja.

Ta kriza je vsesplošna. To se pravi, da zadeva v enaki meri vse stroke in vse strokovne organizacije. O njej pišejo tako socialno-demokratska kakor tudi komunistična strokovna glasila.

Kako bi to zlo, ki je prišlo, odpravili, o tem bo sedaj treba dobro premisliti. Do danes se je o odpomoči malo pisalo in razpravljalo. Še vsaj stvarno ne. Železničarji, ki bi združeni predstavljali silno moč, forsirajo po novem letu misel enotnega železniškega sindikata cele Jugoslavije. Katerih načelnih smeri naj bi se ta za železničarje prepotebni sindikat držal pri izvajanju svojega strokovnega programa v praktičnem življenju, iz snovi, ki nam je danes na razpolago, še ni razvidno. Kako naj bi se uredila centralna sindikatna uprava, da bi funkcionirala na eni strani dovolj gibčno, na drugi pa brezhibno, tudi še ni določeno. Cela zadeva je torej šele v prvih početkih. Slovenski socialni demokratje so se po letošnjih volitvah, ki so pokazale vso mizerijo takozvanih razredno-zavednih organizacij, lotili sanacije delavskega pokreta na političnem polju, kar je v današnjih razmerah za strokoven pokret kar enakovredno. Dr. Perič-Korunova grupa je namreč javno ponudila Bernotovi skupini roko v spravo in predlagala skupen kongres slovenske SSJ na začetek letošnjega poletja. Kako daleč bo ta socialno-demokratska akcija življenjsko posegla v celotno delavsko gibanje, nam danes še ni jasno in moramo počakati nadaljnjih razpletov. — Slovenski komunisti na splošno sanacijsko akcijo danes še ne mislijo konkretno. Pač pa so se odločili, da strokovno enotno organizirajo najjačje delavsko stroko Slovenije: rudarje! Saj je zaposlenih samo pri »Trboveljski« okrog 10.000 rudarjev! — Po dosedanjih izjavah njihovega oficijelnega glasila sodeč, njihovo delovanje za enoten rudarski sindikat ni iskreno, ker hočejo socialne demokrate, narodne socialiste in krščanske socialiste pritisniti ob zid in rudarje enotno pobasati v komunistično malho.

Samo na sebi tak načrt še ne bi bil tako slab. Toda komunisti so od prevrata sem enkrat že imeli nad slovenskim delavstvom pretežen vpliv, nad rudarji pa celo absolutnega. Kako je bilo vkljub temu mogoče, da je prišlo slovensko delavstvo popolnoma ob ves kredit in da je velekapitalni rudarje naravnost strl, o tem bo treba vsekako razmišljati, ko bomo govorili o stvarni sanaciji delavskega strokovnega gibanja.

Iz dejstva, da je vodstvo »Jugoslovenske strokovne zveze«, ki je danes še najjačja slovenska delavska strokovna organizacija, sklenilo, sklicati

sporazumno z »Delavsko zvezo za Slovenijo« in s »Krekovo mladino« letošnje pomladi I. kršč.-soc. delavski kongres, moramo sklepati, da se hočemo krščanski socialisti aktivno udeležiti delavskega sanacijskega procesa. Na nas je, da tega ne bo mogel prezreti noben vplivnejši faktor.

Sanacija delavskega gibanja, zlasti strokovnega, je absolutno potrebna.

Bog daj vsem, ki se bodo pečali s tem težkim vprašanjem, svoje razsvetljenje in svojo pomoč! —e—k.

Tedenske vesti.

Umrla je v Ljubljani ga. Marija Ban, soproga poštnega poduradnika g. Martina Bana, marljivega člana naših organizacij in mati dveh vrlih Krekovec Vladota in Alojzija. Pokojni svetila večna luč, preostalim naše iskreno sožalje!

Smrtna kosa. Na Jesenicah je umrl zvest naročnik »Pravice« in star ter marljiv član naše organizacije tov. Franc Zaveljčina. Zvestemu tovarišu večni mir in blag spomin!

V Ljubljani je bilo lansko leto 764 porok. Rojstev je bilo 1487, med temi 47 mrtvorojenih.

35 samomorov je bilo lansko leto v Zagrebu. Najmlajši samomorilec je bil star 17 let, najstarejši pa 68.

Drzen požigalec. 35 letni zidar Peter Golob, pristojen baje v Mekinje pri Kamniku, je prišel v roke pravici. Priklatil se je v nedeljo popoldne v gostilno Fr. Ahčina, pri Sv. Duhu pri Škofji Loki in se jel pomalem pričkat z gosti domačini. Izdajal se je za komunista, ki da je brez dela in preganjan radi nekega nagrobnega govora v perovski praharni umrlemu tovarišu. V mraku je izginil iz gostilne. Ko je pogledal gospodar za njim, se je že dvigal plamen iz stelje v šupi. Zadnji hip se mu je še posrečilo pogasiti ogenj in preprečiti silno nesrečo. Lopov je med tem izginil. Nastal je po vasi pravi pogon za njim. Izdala ga je sled po novozapadlem snegu. Na polju pri gorenjski progisti ga zgrabila dva fanta in silno ogorčeni vaščani so ga izročili na lieu mesta orožniku iz Škofje Loke. Sodeč po njegovih drznih grožnjah in izjavah, ta poizkušeni zločin ne bo prvi, ki ga ima na vesti.

Prosveta.

Krekova mladina.

Iz centrale. Seja pripravljalnega odbora za letošnjo prireditve v Ljubljani se vrši v soboto, dne 28. t. m., v društvenih prostorih ob pol 8. uri zvečer.

Krekova mladina v Ljubljani. Podružnični blagajnik sporoča vsem tov. članom in članicam, naj redno plačujejo mesečno članarino, drugače v večjem zaostanku izgubijo pravico do članskih ugodnosti. — Blagajnik.

Krekova mladina v Ljubljani bo gostovala dne 15. marca v celjskem Narodnem domu z žaloigro »Mrak«. Nastopile bodo najboljše moči ljubljanske Krekove mladine. Upamo, da bodo tudi to pot Celjani storili svojo dolžnost napram delavski mladini. — Odbor.

Krekova mladina v Celju se pripravlja na uprizoritev igre Strahomir. Zadnji sestanek je bil dobro obiskan in se je pokazala življenska moč naše prosvetne organizacije v Celju.

Krekova mladina v Štoreh se živahno giblje, saj ima pa tudi pogumne voditelje in hvaležno obširno polje, da se razmahne v močno organizacijo v tem važnem in dudijskem kraju. Upamo, da bo Krekova mladina v Štoreh ustvarila močan in dober temelj naši strokovni organizaciji.

Krekova mladina v Ljutomeru. Ustanovni občni zbor tukajšnje podružnice se je vršil dne 22. t. m. v prostorih gosp. Vaupotiča. Vkljub skrajno slabemu vremenu se je zbra-

Ali veš, da ima zadruga poleg raznih vsakdanjih potrebščin tudi

najcenejše in najboljše oblačilno blago, poleg tega pa še

3% popust?

lo veliko mladine in njenih prijateljev. Občni zbor je otvoril in vodil tov. Ignac Lipovec. V lepih besedah je bodril mladino na vztrajno delo v naši mladinski organizaciji. Centralo je zastopal njen predsednik tov. Fr. Kordin iz Ljubljane. V jedrnatih besedah je podal smernice Krekove mladine ter tudi podal nekoliko zgodovine naših delavskih organizacij. Nato se je izvolil odbor in se tudi takoj konstituiral sledeče: predsednik Ignac Lipovec, podpredsednik Jakob Trstenjak, tajnik Stanko Vogrinec, blagajnik Potočnik Josip; Bukovec Rudolf, Makovič Josip, Spolarič V., odborniki. Z sklepnim nagovorom zaključil tov. predsednik lepo uspeli občni zbor.

Delavska zakonodaja.

Plačevanje prekočasnega dela.

§ 10. zakona o zaščiti delavcev določa, da morajo lastniki podjetij (delodajalci) vsako prekočasno delo plačati najmanj s 50 odstot. višje od rednega. Ta določba velja za delojemalca (delavca) in delodajalca in se ne more s pogodbo ne ukiniti, ne spremeniti. Kdor se ne ravna po njej, zagreši prestopok in se kaznuje od Din 100 do 3000. Izkušnja uči, da se največ greši ravno zoper to določbo in to v prvi vrsti od strani delodajalcev. Načini so razni: ali ponudi delodajalec delavcu ob nastopu službe v podpis izjavo, s katero se delavec odreka zakonito zajamčeni pravici do poviška za prekočasno delo, ali pa odpove službo delavcu, ki zahteva ta povišek. Tako eno kakor drugo je zakonito nedopustno in kaznjivo kot prestopok zakona o zaščiti delavstva. 50 odstot. povišek velja tudi za akordno delo. Pri akordantih se smatra za normalno plačo ene ure 48 del, če je 48 urni delavnik, 54. del, če je 54 urni delavnik, 60. del, če je 60 urni normalni delavnik povprečnega tedenskega zasluga. Tudi pri tej postavki se od strani delodajalcev mnogo greši. Zgodilo se je, da delavec, ki je delal akordno delo, ni prejel nikakega povišanja. Ko je na zakonite pravice opomnil podjetnika, ga isti zavrne s tem, da je itak boljše plačan z akordnim delom. Tega bi se moralo delavstvo zavedati in odločno zavrniti vsak napad na pravice, ki jih mu daje zakon. Podjetnik, ki se ne ravna po zakonitih določbah, naj se ovadi (naznani) inspekciji dela, da ga kaznuje in opozori na zakonito dolžnost. Če podjetnik kljub temu ne plača 50 odstot. poviška, naj se obrne delavec na redno civilno sodišče in naj toži za izplačilo zakonito zajamčene nagrade za prekočasno (nadurno) delo. Odpoved zaradi uveljavljanja te pravice ni dopustna, ker bi pomenilo izognjenje prisilni določbi zakona.

Nočno delo žensk in mladoletnih delavcev.

Ženske brez razlike starosti in mladoletni delavci pod 18 leti se ne smejo zaposlovati ponoči v podjetjih navedenih v § 1. zak. o zaščiti del. in to so: obrtna, trgovska, industrijska, prometna, rudarska in druga podjetja, ki spadajo pod zakon o zaščiti delavcev.

Izjemno pa dopušča zakon zaposlevanje odraslih žensk in mladoletnih delavcev pod 18 letom tudi po-

noči in sicer samo v sledečih slučajih:

- ob višji sili (vis maior), ko je neizogibno treba podjetje oteti nevarne nevarnosti (povodenj, požar);
- če se dela s sirovinami, ki se rade kvarijo, če jih je neizogibno treba obvarovati neizbežne pokvare, in sicer največ 30 krat na leto;
- ob neizogibni višji državni potrebi.

V primerih pod a) in b) morajo lastniki podjetij najkasneje v 24 urah, ko nastane ta eventualnost, o tem poročati inspekciji dela; primere pod c) pa določa samo ministrstvo za soc. politiko. Nočno delo je delo, v času od 10. ure zvečer do 5. ure zjutraj. V pekarnah, kjer je nočno delo prepovedano, se smatra izjemoma da mine nočno delo ob 4. zjutraj.

Otroci pod 14 letom ne smejo biti pod nikakim pogojem zaposleni v podjetjih, ki spadajo pod zakon o zaščiti delavcev.

Delo žen pred porodom in po porodu.

Zakon o zaščiti delavcev § 22. do 25. določa: Ženam porodnicam je prepovedano vsako delo v podjetjih, navedenih v § 1. tega zakona, za čas dveh mesecev pred porodom in dveh mesecev po porodu.

Žene porodnice imajo pravico ustaviti vsako delo v podjetjih, ki so zaposlene, čim dokažejo z zdravniškim spričevalom, da pričakujejo poroda v dveh mesecih. Dokler traja bolehanje v zvezi s porodom, prejemajo porodnice v mejah zgoraj določenih štirih mesecev vse pomoči, ki jim pripadajo po zakonu o zavarovanju delavcev zoper bolezen. (Zakon o zavarovanju delavcev § 45. točka 4. pod b) določa, da imajo porodnice za čas 2 mesecev pred porodom in 2 mesecev po porodu pravico do podpore za porodnice s tremi četrtinami zavarovane mezde. Ta podpora je nekoliko večja od bolniške.) Po pretoku 2 mesecev po porodu pa prejemajo porodnice, če še niso ozdravele, bolniško podporo.

Porodnic, katerih bolezensko stanje bi trajalo tudi preko 2 mesecev po porodu, ne smejo njih delodajalci odpustiti, dokler popolnoma ne ozdravijo razen če bi bolezen trajala čez leto dni od dně poroda.

Lastniki podjetij morajo omogočiti ženam-materam, da o pravem času doje svojo dečo. V ta namen morajo podjetniki dovoljevati materam, ki same doje svojo dečo, poseben odmor med delom in sicer: 1. če je deče v materinem stanovanju, 30 minut čez vsakih 4 do 5 ur dela. 2. Če je deče v dečjem zavetišču podjetja, kjer mati dela, 15 minut čez vsakih 4 do 5 ur dela. Zaradi tega se ne sme dotičnim materam odtrgavati ničesar na njeni plači.

Za ženo (mater) se smatra vsako žensko bitje brez razlike let, omožena ali ne. Za deče pa vsako deče brez razlike zakonsko ali nezakonsko. (Dalje prih.)

Socialni vestnik.

Iz Inspekcije dela. V teku l. 1924 je bilo v Jugoslaviji prijavljenih ministrstvu za socialno politiko 148 tarifnih pokretov radi povišanja zasluga, v katerih je bilo zainteresiranih 24.625 delavcev. Največje število tarifnih pokretov je zaznamovanih v lesni, potem v oblačilni in hranihni industriji. — V teku leta 1924

je bilo prijavljenih 7297 nesreč pri delu, od teh 144 smrtnih. 14.277 nesmrtnih nesreč se je dogodilo pri strojih, dočim je bilo pri strojih smrtnih nesreč 33.

Izseljevanje iz naše države v mesecu decembru 1924. Izselilo se je vsega skupaj 1465 oseb. Od teh je bilo 1344 naših državljanov in sicer 1018 moških in 326 žensk. Iz Slovenije je odšlo ta mesec 20 moških in 15 žensk.

Brezposelnost v Ameriki. V novembru lanskega leta je znašala brezposelnost v Ameriki povprečno 10 do 12 odstotkov vsega delavstva. Od tedaj se položaj delavstva nekoliko zboljšuje, vendar pa je brezposelnost še vedno velika. Zboljšanje razmer se kaže v tekstilni, tobačni in konfekcijski industriji.

Brezposelnost v Nemčiji. Od srede januarja do 1. februarja t. l. se je zvišalo število brezposelnih, ki prejemajo državno podporo od 586 do 591 tisoč.

Gospodarstvo.

V Sloveniji se je lansko leto nakopalo 1.898.192 ton premoga. Izvozilo se ga je 136.442 toni. Število zaposlenih delavcev vsled izseljevanja pada.

Razno.

1600 letnico ustanovitve arhijerejskega sabora proslavi 31. maja srbska pravoslavna cerkev.

Rudniška nesreča. V rudniku Sullivan v Ameriki se je zrušila v nekem rovu stena in pokopala 51 rudarjev.

Odprava slovenskih nagrobnih napisov. Goriški mestni magistrat je odredil, da se morajo do konca letošnjega leta odpraviti na goriškem pokopališču vsi slovenski nagrobni napisi. Poslanec dr. Besednjak je proti tej odredbi vložil interpelacijo na italijanskega notranjega ministra.

Največja ura sveta. Na angleškem vtoku Jersey ob francoski obali imajo največjo uro sveta. Premer ure je 17 m, minutni kazalec meri 13 m, kazalec ur pa 9. Skupna teža obeh kazalcev je 1735 kg. Uro goni motor s polovico konjske sile. Po uri je razpostavljenih 200 električnih svetilk tako, da je vsa ura vidna tudi ponoči.

Najmanjša občina na svetu. Kakih 20 km od Pariza leži občina Le Tartre Gaudran, ki šteje samo 11 prebivalcev. Občanom ni potreba plačevati nikakega davka. Vsi moški, pet po številu, so se udeležili svetovne vojne. Vrnili so se vsi domov. Ranjeni so bili trije. Župan odklanja vsa odlikovanja in želi edinole, da bi z vlado živel v dobrih odnosih.

=====

Inserirajte v „Pravici“!

=====

ŽIKA!

Poskusiti je treba potem, je odločitev lahka. Odločili se boste za ŽIKO, ki je in ostane najboljša in najbolj zdrava žitna kava!

Za kratek čas.

Največja iznajdba sedanjosti. Soproga (čita časopis): »Po dolgih in mučnih poskusih so vendarle iznašli zrakoplov, ki se v resnici da voditi.«

Soproga (jezno): »A kaj zrakoplov, ki se da voditi! Ženica, ženica, ki bi se dala res voditi, to bi bila največja iznajdba sedanjosti.«

Glavna oseba. Kmetica (sosed): »To pa moram reči, v naši hiši je mož glavna oseba, vse se vrtili okoli nje.« Soseba: »Seveda se vrtili, ker je vsak dan pijan.«

Pri zdravniku. Bolnik: »Kaj mislite, gospod doktor, ali bom lahko sto let star?« — »Koliko ste stari?« — »Petdeset let.« — »Ali kaj pijete? Ali kadite? Ali igrate?« — »Nič!« — »Ali tudi sicer nimate ničesar, kar bi se vam dopadlo ali bi Vas vznemirjalo?« — »Ne!« — »Ja, ljubi Bog, zakaj pa potem hočete biti sto let star?«

Prenaglo. »No, kako je kaj v zakonu, gospod sosed; kaj dela Vaša žena?« — »Stara se mi prenaglo. Pred zaroko je imela 23 let, pred poroko 26 let, in zdaj po 14 dnevnem zakonu ima že 29 let!«

Popolnoma varno naložite denar v

Ljubljansko posojilnico

ki posluje v novourejenih prostorih

v Ljubljani, Mestni trg 6.

Telefon št. 9.

Vloge na hranilne knjižice in tekoči račun obrestuje

najugodnejše

ter jih izplačuje takoj brez odpovedi. Večje vloge z odpovednim rokom obrestuje po dogovoru. — Izvenljubljskim vlagateljem so na razpolago poštne položnice, da nimajo s pošiljanjem denarja nikakih stroškov.

Jamstvena glavica nad 10.000.000 Din.

PODRUŽNICE:

Bled, Celje, Djakovo, Maribor, Novi Sad, Sarajevo, Sombor, Split in Šibenik.

TELEFON: št. 470 in 57.

Račun pošto-ček. zavoda za Slovenijo št. 11.945, za Hrvatsko št. 59.080.

Pooblaščen prodajalec srečk Državnerazredne loterije.

ZADRUŽNA GOSPODARSKA BANKA D. D. V LJUBLJANI

Miklošičeva cesta 10 (v lasni palači nasproti hotela Union).

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, daje v najem jeklene shrambe za vrednote, kupuje in prodaja tuje valute in devize, sprejema vloge na tekoči račun in na vložne knjižice ter oskrbuje vse bančne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Kapital in rezerve skupno nad 15.000.000 Din. — Vloge nad 125.000.000 Din.

AMERIŠKI ODDELEK:

Direktno zveze z ameriški bankami. Glavni korespondenti: American Express-Company, 65 Broadway, New York, ter njene podružnice in agencije po vseh večjih mestih Združenih držav, Anglo South American Bank Ltd., London, ter po važnejših mestih Južne Amerike, Commercial Bank of Australia Ltd., London, ter po vseh važnejših mestih Avstralije in Nove Zelandije, National Bank of South Africa, London, Pretoria.

Urejevanje ameriških zapuščin.